یاسای فرەژنی لەبەرژەوەندی ئافرەتاندایە

[بە کوردی]

تعدد الزوجات مصلحة للمرأة
[باللغة الكوردية]

نوسینی :حاجی عومەر عەلی
الكاتب : عمر علي كريم

پێداچونەوەی : پشتیوان سابیر عزیز
المراجعة : بشتيوان صابر عزيز

نوسینگەی (رەبوەی) هەرەوەزیی بۆ بانگەواز و
وشیارکردنەوەی ڕەوەندەکان لە شاری ڕیاز

المكتب التعاوني للدعوة وتوعية الجاليات بالربوة
بمدينة الرياض

2008 -1429

islamhouse.com

یاسای فرەژنی لەبەرژەوەندی ئافرەتاندایە

کورێکی کورد لەبەریتانیا ویستی ژن بهێنێ لەگەڵ ئافرەتێکی ئەمەریکیدا ڕێکەوتن لەسەر زەواج، ئافرەتەئەمریکیەکەووتی من بەهەموو شتێکی تۆ ڕازیم، وەتۆ ئەو کەسەی کەمن بۆی دەگەڕام بەڵام تەنها یەك مەرجم هەیە؟ کورەکوردەکەش ووتی فەرموو مەرجەکەت چی یە؟ ووتی: ژن نەهێنیتەسەرم کورەکوردەکەش ووتی: باشەمنیش یەك پرسیار لەتۆ دەکەم، کچەکەئەمەریکەیەکەووتی فەرموو کورەکوردەکەووتی:باشەئەگەر ئێستەمن ژن دار بم تۆ پێت خۆشەوەیان پێت باشەشووم پێ بکەیت وەیان بەتەنهایی بمێنیتەوە؟ کچەکەبێدەنگ بوو وەڵامی نەدایەوە...

ئەڵبەت ئەو مەرجەش نا شەرعی نی یەبەڵکو ئافرەتان دەتوانن داوای ئەو مەرجەبکەن و وەهەتا مافی ئەوەشیان هەیەکەلەگرێبەستەکەشدا بینوسن، وەدواتر پیاوەکەبەهیچ جۆرێك ناتوانێت ژن بهێنێتەسەر ژنەی یەکەم، چونکەبەژنهێنانی گرێبەستی یەکەم هەڵ دەوەشێتەوە، جا کەوابوو چی کرد هەر بەبەستنی گرێبەستێکی تازەگرێبەستی پێشوی هەڵوەشاوە، بەڵام ئەگەر بێت و بەوردی سەرنجی فرەژنی بەین دەبینین لەبەرژەوەندی ئافرەتاندایە، وەدژایەتی کردنی فرەژنی لەلایەن ئافرەتانەوەدژایەتی خۆیانەچونکەئەو پیاوەی کەژنی دووهەم وەیان زیاتر دەهێنێ خۆ ئەویش ژنە... خۆ پیاوی نەهێناوە، کەوا بوو بۆ ئافرەتەکان دەبنەدژی خۆیان، وەلەلایەکی ترەوەئەو ئافرەتەی کەدژی ئەو ئافرەتەدەبێتەوەکەهێنراوەتەسەری ئەگەر خۆی لەجێگەی ئەودا دابنێ چ دەڵێ؟ وەئەگەر ئافرەت خۆی بەئارەزووی خۆی شوو نەکات بەپیاوی خێزاندار ئیتر هەبوونی یاسا چ مانایەکی دەبێت؟ وەکەبەئارەزووی خۆشی شووی پێکرد بۆ یاسا دژی بوەستێتەوە؟ وەئایا هەموو ئەو کەسانەلافی ئازادی تاکەکەسی نادەن؟ ئەی ئەمەچی یە؟

لەلایەکی ترەوەئەگەر ووردتر پروانین زۆر زیاتر دەبینین هەبوونی ئەم کارەلەبەرژەوەندی ئافرەتاندایە... بۆ نمونەلەکۆمەڵگەی ئێمەدا کەبەپرواى هەموو خەڵکی قەیرەی بووەتەکێشەچ چارەسەرێك هەیەبۆی؟ خۆ لێرەدا مانای وا نی یەئیتر کەو کێشەبەهەبوونی ئەم یاسایەبنبڕ بکرێت، بەڵام هیچ نەبێت کێشەی هەندێك چارەسەر دەکات، وەگەر پەرلەمان ڕەچاوی شەریعەی ئیسلامی بکات بەڕاستی خۆیان گەورەدەکەن بەپێچەوانەوەلەناو خەڵکیدا بەخراپ ناوزەند دەکرێن، چونکەمیللەتی

ئیمەمیللەتێکی مسوڵمانەئەگەر لەسەددا 99 نەبێت نزیکی ئەو ڕێژەیەچۆن دەکرێت دژایەتی ئەو ڕێژەزۆرەبکرێت بۆ ڕێژەیەکی زۆر زۆر کەم بەبەراورد لەگەڵ ئەو ڕێژەیەدا، ئەی ئیتر دیموکراتیەت مانای چی؟

بەڵام کۆمەڵەهەڵەیەك هەیەکەدەکرێت باش وایەئەوانەچارەسەر بکرێت، دەبێت خەڵکی بەهەردوو ڕەگەزیەو هوشیار بکرێنەوەلێیان، یەکەم من چەند شتێك دەخەمەڕوو بۆ پیاوان هەرکاتێك ووستیان ژنێکی تر بهێنن دەبێت ئەم خاڵانەڕەچاو بکەن.

1-لەڕقی ژنی پێشووت نەبێت، وەك دژایەتی کردنێکی بەم شێوەڕووبەڕووی ببیتەوە.

2-کارەکەشەرع ڕێگەی پێداوەدەبێت تۆش ڕەچاوی شەرع بکەیت، نەك بەبیانوی شەرعەوەپێچەوانەی ببیتەوە، وەگەرنا ئەو کارەنابێتەبیانویەك بۆ کردنی کارەکەت.

3-دەبێت عەدل بیت لەنێوانیاندا کە عەدل تایبەتمەندی ئەم ئیسلامەیە، بەپێچەوانەوەسزای سەختی دوا ڕۆژی چاوەڕێت دەکات.

4-بەهێنای ژنی تازەژنی پێشووت لەیاد نەکەی، دەبێت هاوسەنگیان بپارێزیت وەخۆشەویستیت بۆ هەردوولایان هەبێت نەك لەگەڵ ژنی پێشووتدا بەردەوام قڕەو قاڵەبکەیت و، لەگەڵ ژنەتازەکەتدا پێبکەنیت و گاڵتەو گەپ بکەیت.

5-مافی هەردوو لایان دەستەبەر بکەیت، ئەگەر ئەو توانایەت نی یەنابێت ژنی تر بهێنیت، وەهەتا ئەگەر توانای بەڕێوەبردنت نی یەنابێت هەر ژن بهێنیت ئەگەر ژنیشت نەبێت، چونکەئەو کاتەستەم لەئافرەتەکەدەکەیت وەستەمیش ڕێگەپێنەدراوەلەشەرعدا.

وەپێنج خاڵێش دەخەمەڕوو بۆ ئافرەتان.

1-بەئارەزووی خۆت نەبێت با کەس نەتوانێت ئەو کارەت پێ بکات، ئەگەر هەر مامۆستایەکیش مارەی پڕیت بەبێ ئەوەی پرست پێ بکات دەعوەی لەسەر تۆمار بکەپێش ئەوەی بچیتەنێو کەژاوەی هاوسەریەوە، مەهێڵەئەو کارەت بەبێ ڕەزامەندی خۆت پێ بکەن.

2-ئەگەر ژن هێنانەسەرت کێشەیەکی گەورەیەلات داوای ئەو مەرجەبکەپێش شوو کردنت، بۆ ئەوەی هەر بەگومانەوەنەبیت لەگەڵ هاوسەرەکەتدا نەوێرێت سڵاو لەخزمێکی نزیکی بکات شەڕی پێ بفرۆشیت و بڵێی بەخوا ڕۆژێك دێت هەر ژن بهێنیتەسەرم، خۆشت و ئەویش لەم کێشەدەرباز بکە.

3-ئەگەر بەپێویستت زانی خۆت داوای ئەوەبکەپیاوەکەت ژنێکی تر بهێنێت، بۆ نمونەمنداڵت نابێت وەدەشزانی مێردەکەت حەزی لەمنداڵە، وەیان نەخۆشینێکی درێژ خایەنت هەیە، وەیان مێردەکەت دەوڵەمەندەو ئەرکێکی زۆر لەسەرتە، وەیان ئەو هەموو قەیرەدەبینی لەوانەزۆرێکی خزمی خۆتەبۆ یەکێکیان لەو کێشەیەڕزگار ناکەیت، ئەو

کاتەژنهێنانی مێردەکەت یارمەتی دەر دەبێت بۆت، وەتۆش زیاتر گەورەی خۆت دەسەلمێنی، بەڵام دەبێت ئەوەمان لەبیر بێت دوو خوشك وەیان لەگەڵ پوردا نابێت ژنی یەك پیاو بن لەیەك کاتدا.

4-ئەگەر مێردەکەت ژنێکی تری هەبوو جگەلەتۆ ئەوەبزانەئەویش ژنەهەروەك تۆ مافی هەیەچۆن دژی هەمان ڕەگەزی خۆت دەبیتەوە، بەڵام ئەگەر مێردەکەن کەمو کوری هەبوو پێی دابین بکە، نەك هەر بیانوی پێ بگریت و شەڕی پێ بفرۆشیت، چونکەئەگەر ئەم کارەبەدەستی تۆ تێك چوو بێگومان تاوانبار دەبیت.

5-بەردەوام هەوڵی چاکەکاری بدە، بێگومان ئەم کارەت لای مێردەکەت زیاتر خۆشەویستت دەکات بەپێچەوانەوەلەوانەیەببێتەمایەی ترازانتان لەیەك و جیا بوونەوەتان، ئەم خاڵەبێگومان مێردەکەش دەبێت ڕەچاوی بکات.

لەکۆتایدا هیوادارم دڵی کەسم نە ئێشاندبێت بەپەنجەخستنەسەر ئەم باسەلەم کاتەدا، بەڵام هەموو ئەوانەو وەزۆرێکی تریش لەمێشکمدا گەڵاڵەبووەلەسەر ئەم باسە، وەهیوادارم هەموو ئەو کەسانەی کەخاوەن ژن و مداڵن خۆشترین ژیان و بەختەوەرترین ژیانیان هەبێت، وەئەوانەش مێردیان نەکردووەوەیان ژنیان نەهێناوەبگەنەئاواتی خۆیان و خیزانێکی بەختەوەر دروست بکەن.

ناونیشانی پۆستی ئەلکترۆنی/ omarali@dnoor.org